

Lesbrief Meneer Beer

Het verhaal

Het verhaal gaat over Meneer Beer. Hij is verliefd op een prachtig berinnetje, maar hij durft het haar niet te vertellen. Hij vindt zichzelf maar een eenvoudige beer. Om indruk te maken, trakteert hij haar op allemaal dingen die veel geld kosten. Hij koopt bijvoorbeeld een ring en een dure auto, en neemt zijn vriendinnetje mee naar dure restaurants. Al deze luxe moet natuurlijk betaald worden. Meneer Mens leent hem het geld, maar verwacht daar natuurlijk wel een tegenprestatie voor. Als dat Meneer Beer niet lukt, laat Meneer Mens zijn ware gezicht zien... Gelukkig is Meneer Beer erg slim en bedenkt hij allerlei oplossingen. Eén ding weet hij na afloop heel zeker: voor niets gaat de zon op.

Thema en materiaal

Meneer Beer is een **voorleesboek**. Dit is een leuk en spannend verhaal, waarin het thema 'omgaan met geld' op een speelse manier wordt geïntroduceerd.

Het verhaal van Meneer Beer is bewerkt tot een **poppentheatervoorstelling**. In deze voorstelling komen Meneer Beer en de andere figuren uit het boek tot leven, waarbij kinderen actief mee kunnen doen. Deze voorstelling sluit aan op het boek, maar is los daarvan inzetbaar.

Het voorleesboek en de poppentheatervoorstellingen kunnen als onderdeel van de financiële educatie worden ingezet. Hiermee zijn jonge kinderen op een verantwoorde en speelse manier bezig met het thema 'omgaan met geld', zonder dat het onderwerp te zwaar wordt gemaakt.

Doel

Het Nibud vindt het belangrijk dat kinderen jong beginnen met leren omgaan met geld. Omgaan met geld wordt steeds moeilijker in onze samenleving. Veel beslissingen die volwassenen nemen tijdens hun leven, hebben financiële gevolgen. Denk bijvoorbeeld aan verzekeringen afsluiten, een huis huren of kopen en gezinsuitbreiding.

Vanaf zes jaar zijn kinderen oud genoeg voor zakgeld. Ze kunnen dan tellen en alle muntjes herkennen. Van zakgeld leren kinderen met geld om te gaan. Door hun zakgeld een paar weken op te sparen, leren kinderen dat als ze een tijdje wachten, iets kunnen kopen wat duurder is dan één week zakgeld.

Vanaf 6 jaar is het dan ook een goed moment om kinderen kennis te laten maken met geld. Het voorleesboek en het poppentheater Meneer Beer kan het thema 'omgaan met geld' op een speelse manier worden geïntroduceerd.

Doelgroep

Het voorleesboek en de poppentheatervoorstelling zijn bedoeld voor groep 3 tot en met 5 van de basisschool.

Leerdoelen

Het Nibud heeft leerdoelen en competenties ontwikkeld voor leren omgaan met geld. De leerdoelen en competenties verschillen per leeftijdscategorie.

Met het materiaal van Meneer Beer leren kinderen:

- dat lenen gevolgen heeft (dat je moet terugbetalen als je geld leent);
- dat er allerlei verleidingen zijn;
- dat je niet alles kunt kopen: je moet keuzes maken. Je kunt alleen het geld uitgeven dat je zelf hebt;
- dat het leven niet gratis is. Je moet geld verdienen om meer geld te kunnen uitgeven.

Alle Nibud-leerdoelen en competenties voor kinderen en jongeren kunt u gratis downloaden via <http://www.nibud.nl/professionals/onderwijs/achtergronden.html>.

Daarnaast is een algemene boodschap van Meneer Beer dat je goed genoeg bent zoals je bent. Daarvoor heb je geen luxe en dure spullen voor nodig.

Meneer Beer in de les

Nabespeking

Na de poppentheatervoorstelling kunt u met de klas de volgende vragen bespreken:

Over het verhaal

- Wat vond je leuk aan Meneer Beer?
- Wat vond je niet leuk aan Meneer Beer?
- Welk figuur uit de voorstelling vond je het leukste? Waarom?
- Welk figuur uit de voorstelling vond je het minst leuk/stom/niet slim? Waarom?
- Welk figuur uit de voorstelling zou jij willen zijn?
- Wat vond je dat Meneer Beer goed deed? Waarom?
- Wat vond je dat Meneer Beer niet goed deed (wat vind je dom van Meneer Beer)? Wat zou jij dan hebben gedaan?
- Wat zou jij doen als je iemand leuk vindt?

Mocht u het boek hebben voorgelezen in plaats van de voorstelling hebben gezien, dan kunt u dezelfde vragen bespreken.

Over geld

- Meneer Beer kocht hele dure dingen voor Berinnetje. Heb jij wel eens iets willen hebben dat heel duur was? Wat was dat dan?
- Heb je dat uiteindelijk ook gekregen? En hoe dan: heb je het zelf gekocht (gespaard) of heb je het (voor je verjaardag/Sinterklaas) gekregen?
- Wat ging Meneer Beer doen om geld terug te betalen aan Meneer Mens?
Er zijn verschillende dingen te benoemen: vis vangen, honing geven, werken als verkeersbeer, circusbeer, werken als brandweer beer
- Welk van die manieren om geld te verdienen zou jij leuk lijken?
- Heb jij wel eens een klusje gedaan waar je geld voor kreeg? Wat dan? En wat heb je met het geld gedaan?
- Heb je wel eens op televisie iets gezien dat je graag wilde hebben? Wat was dat dan?

Extra opdrachten

Kleurplaat 'Meneer Beer'

Van Meneer Beer bestaan 2 kleurplaten: [Meneer Beer als circusbeer](#) en [Meneer Beer in de auto](#). U kunt de kinderen deze kleurplaat laten inkleuren. Aan het einde van de lesbrief vindt u deze kleurplaten.

De kinderen kunnen ook zelf een tekening maken van een van de figuren uit de voorstelling.

Tekenen en knutselen van je grote wens

Laat de kinderen een tekening maken van iets dat ze heel graag willen hebben. Ze kunnen ook op zoek in tijdschriften, boeken of op de computer of ze hier een plaatje van kunnen vinden.

Hoe duur denken ze dat het is wat ze willen? Laat ze bij het teken-en knutselwerk muntjes tekenen. Laat ze zo veel muntjes tekenen als dat ze denken dat het kost. Zo leren de kinderen een schatting te maken van prijzen (hoe veel iets kost). Ook leren ze na te denken over de muntjes die er zijn en de waarde hiervan.

Vraag de kinderen:

- waarom ze denken dat hun grote wens die prijs heeft (hebben ze dat gehoord, of gegokt?)
- hoe ze zorgen dat ze aan dat geld komen
- hoe lang het zal duren voor dat ze dat kunnen kopen/krijgen

Achtergrondinformatie

In 2009 heeft het Nibud het onderzoek '[Zakgeld=leergeld; Financieel gedrag van 6- en 7-jarigen](#)' uitgevoerd. Hierin vindt u informatie over de inkomsten en uitgaven van kinderen van 6 en 7 jaar en informatie over hun financiële kennis. In deze achtergrondinformatie worden resultaten uit bovenstaand onderzoek genoemd.

Voor informatie over 8-jarigen wordt gebruik gemaakt van het onderzoek 'Financieel inzicht van 8 tot 18 jarigen in Nederland' van CentiQ, Wijzer in Geldzaken (2009).

Zakgeld

Zakgeld is leergeld, vindt het Nibud. Door een afgesproken bedrag te krijgen op een vast tijdstip leren kinderen omgaan met hun eigen geld. Ze leren keuzes maken. Kinderen vinden het ook leuk om zakgeld te krijgen. Het is de eerste stap naar zelfstandigheid. Ze mogen zélf bepalen wat ze van hun geld kopen. Ze krijgen daardoor ook gevoel voor prijzen.

74% van de 6- tot 11-jarigen krijgt een vast bedrag aan zakgeld. Bij de 12- tot 14-jarigen is dat 87%.

De gemiddelde zakgeldbedragen

7-9 jaar tussen € 1,00 en € 1,15

10 jaar tussen € 1,00 en € 1,85

11 jaar tussen € 1,00 en € 2,30

12 jaar tussen € 1,90 en € 4,60

De meeste kinderen krijgen zakgeld, maar dat gebeurt lang niet altijd op een vast tijdstip en een vast moment. Het komt dan ook regelmatig voor dat kinderen wel zakgeld krijgen, maar geen vast bedrag. Ook vergeten sommige ouders om zakgeld te geven.

Ouders vergeten zakgeld te geven

Vaak, het kind moet er steeds om vragen 4%

Af en toe 55%

Niet 38%

58% van de kinderen is tevreden met het bedrag aan zakgeld dat ze krijgen, 29% vindt het te weinig, 7% vindt het best veel.

Op de basisschool kunnen kinderen het beste werken met contant geld. Giraal geld is niet tastbaar en daardoor voor kinderen in de onderbouw te abstract.

Uitgaven

Vier van de vijf 6- en 7-jarigen geven wel eens hun eigen geld uit. Driekwart doet dit af en toe. Tussen 6-jarigen en 7-jarigen is een duidelijk verschil zichtbaar: 23 procent van de kinderen van 6 jaar, koopt nooit iets van zijn eigen geld; bij de 7-jarigen is dit 15 procent. Tussen jongens en meisjes zijn geen duidelijke verschillen zichtbaar.

In de tabel hieronder staat waar 8-en 9-jarigen hun geld aan uitgeven (% heel veel en veel):

	Jongens	meisjes	totaal
speelgoed	34%	20%	27%
(computer)spellen, games	32%	11%	22%
sport- en hobby-spullen	21%	15%	18%
boeken, iets om te lezen	9%	19%	14%
muziek en film	15%	11%	13%
kleren, schoenen	12%	13%	12%
uitgaan, leuke dingen doen	10%	10%	10%
mobiele telefonie	7%	4%	5%
verzorgingsartikelen	3%	7%	4%
snoep/andere leuke dingen	6%	2%	4%
uitgaan en communicatie*	8%	8%	8%

*gemiddeld over vier uitgave-posten

Klusjes doen

Van de kinderen van 6 en 7 jaar doet 34 procent wel eens klusjes waar zij betaald voor krijgen. Bij 8-jarigen ligt dat al weer veel hoger: 50 procent. De meest populaire klusjes zijn: auto wassen, helpen in de tuin en huishoudelijk klusjes.

Sparen

Het merendeel van de kinderen tussen 6 en 8 jaar (77 procent) begrijpt - volgens de ouders - wat sparen is.

Vanaf ongeveer 6 jaar zijn kinderen oud genoeg om te beginnen met sparen. Het beste is om te beginnen met sparen in een spaarpot, liefst een doorzichtige. Geld op een spaarrekening bij de bank snappen kinderen op deze leeftijd nog niet. Ze willen zien wat er met hun geld gebeurt. Pas als kinderen naar de middelbare school gaan is het verstandig om te gaan sparen op een bankrekening.

Sparen om later iets duurs te kunnen kopen, is voor kinderen op de basisschool goed te begrijpen. Sparen zonder een speciaal doel is vaak te abstract.

Vanaf 8 jaar begrijpen kinderen dat als je je geld nu een paar weken opzij zet, je straks iets kunt kopen wat duurder is dan één week zakgeld. Ook kunnen ze uitrekenen hoe lang je ergens voor moet sparen. Begin met spaarperiodes van een paar weken. Een periode van een aantal maanden kunnen kinderen niet overzien.

Van alle 6-tot 8-jarigen heeft het overgrote merendeel (85 procent) een bank- of spaarrekening.

Verder blijkt dat van deze kinderen:

- 13 procent zelf nooit spaart,
- 48 procent spaart voor een speciaal doel,
- 39 procent spaart, maar meestal niet voor een speciaal doel.

Van de 8-jarigen zegt 21 procent dat hij/zij hun eigen geld vooral uitgeven. De rest (78 procent) spaart vooral.

Reclames en verleidingen

Kinderen zien overal reclame. Hoe zij hierop reageren, hangt ook af van hun leeftijd.

Tot ongeveer 4 jaar zien kinderen geen verschil tussen fantasie en werkelijkheid. Ze geloven dat alles wat ze op tv zien, echt is.

Tussen hun vierde en zesde beginnen kinderen in te zien dat er een verschil is tussen fantasie en werkelijkheid.

Rond hun vijfde vinden kinderen felle beelden aantrekkelijk. Ze reageren op muziek en bekende stemmetjes.

Vanaf 8 jaar beginnen kinderen in te zien dat reclame wordt gemaakt om hen iets te laten kopen.

Om te zien of reclame invloed heeft, zijn ouders een aantal stellingen voorgelegd. De tabel laat per stelling zien op welk deel van de kinderen deze van toepassing is.

Stelling	%
Mijn kind wil graag spullen hebben die hij/zij op de televisie ziet (in de reclames)	70
Mijn kind ziet het verschil tussen reclame en een televisieprogramma	74
Mijn kind wil vaak spullen hebben die klasgenootjes ook hebben	36
In een winkel wil mijn kind van alles hebben	52
Na 2 dagen is mijn kind vergeten wat hij/zij uit de winkel of van de reclame wilde hebben	51

Financiële kennis

Ouders kunnen hun kinderen de waarde van geld leren kennen, door samen geld te tellen. Iets meer dan de helft van de ouders (58 procent) doet dit wel eens; 32 procent zelfs regelmatig. Eén op de tien ouders telt nooit geld samen met zijn kind.

Ouders die hun kind zakgeld geven, blijken veel vaker met hun kind geld te tellen dan kinderen die geen zakgeld krijgen.

Aan de hand van twee vragen is ouders gevraagd of hun 6-en 7-jarige kinderen al enig besef hebben van de waarde van geld. Deze gegevens hebben we (helaas) niet voor 8-jarigen.

De eerste vraag schetst een situatie:

Er liggen 3 munten op tafel: € 0,05, € 0,50 en € 1,00. Thijs (7 jaar) probeert ze op volgorde te leggen van minst waardevol naar meest waardevol. Dat lukt hem nog niet helemaal. Hij legt de munten als volgt neer:

1. € 1,00
2. € 0,05
3. € 0,50

De tabel geeft de resultaten naar leeftijd van de kinderen. Duidelijk is te zien dat meer 7-jarigen de euromunten herkennen dan 6-jarigen (54 procent tegen 33 procent).

Percentage kinderen dat mogelijk fouten maakt bij het herkennen van euromunten (naar leeftijd)

	6 jaar (%)	7 jaar (%)	totaal (%)
nee	33	54	44
ja, kind kent de waarde van de euromunten nog niet	46	33	39
ja, kind is nog niet met geld bezig	16	10	13
anders	5	3	4

Kinderen die zakgeld krijgen, de waarde van de diverse euromunten beter blijken te kennen dan kinderen die geen zakgeld krijgen (55 procent tegen 36 procent).

De tweede situatie was als volgt:

Er liggen twee stapeltjes met munten op tafel. Eén stapel met 40 muntjes van € 0,05. De andere stapel bestaat uit 2 munten van € 1,00. Beide stapels zijn evenveel waard.

Wat zou uw kind liever hebben?

- 40 munten van € 0,05
- 2 munten van € 1,00
- maakt hem/haar niet uit

Bijna driekwart van de 6-jarigen wil het liefst zo veel mogelijk muntjes hebben, tegen de helft van de 7-jarigen. Kinderen van 7 jaar kiezen veel vaker voor twee munten van € 1,00 dan kinderen van 6 jaar (20 procent tegen 9 procent).

Percentage kinderen dat kiest voor 1 van de 2 stapels munten (naar leeftijd)

	6 jaar (%)	7 jaar (%)	totaal (%)
40 munten van € 0,05	71	52	62
2 munten van € 1,00	9	20	14
maakt niet uit	20	28	24

Kinderen die zakgeld krijgen, kiezen vaker voor 2 munten van € 1,00 dan kinderen zonder zakgeld.

KLEURPLAAT

TOET

TOET

KLEURPLAAT

